

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба таҳқиқи диссертатсионии Холмуродзода Азизбек Холмурод (Зумратов Азизбек Холмуродович) дар мавзуи «Массаи молекулавӣ ва рафтори гидродинамикии пектин аз манбаъҳои гуногун», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои химия аз рӯи ихтисоси 1.4 - Химия (1.4.7 - Химияи пайвастаҳои фаромолекулӣ) пешниҳод шудааст

Мубрамияти мавзуи таҳқиқи диссертатсионӣ. Полисахаридҳои пектинӣ (пектин) ҷузъи асосии сохтори деворҳои ҳуҷайраҳои рустани буда, қариб дар ҳамаи рустаниҳо мавҷуданд. Талаботи афзоида ба маҳсулоти табиӣ ва солим боиси рушди бозор ва инчунин васеъ шудани соҳаи истифодаи он дар косметика мегардад. Ин гетерополисахариди анионии дар об ҳалшаванда буда, одатан аз партовҳои саноатӣ, ба монанди пӯсти меваҳои ситрусӣ ва афшурдаи себ истихроҷ карда мешавад. Шароити истихроҷ ва пайдоиши рустаниҳо ба баромад, таркиб ва сохтори пектинҳо таъсир мерасонанд. Ин омилҳо ба хосиятҳои технофункционалии онҳо таъсир мегузоранд. Ин тадқиқоти диссертатсионӣ то андозае барои иҷрои вазифаҳои дар Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 муайяншуда хизмат мекунад, ки дар он яке аз вазифаҳои аввалиндараҷа мустақиман ба ин мавзӯ дахл дорад (Коркард ва татбиқи технологияи истеҳсоли пектин аз афшурдаҳои меваҷот ва боқимондаи офтобпараст пас аз коркарди равған).

Дар шароити ҷумҳурии мо, ки манбаъҳои асосии ашёи хоми ин полисахарид афшурдаҳои меваҷот (себ, бихӣ, анор), маҳсулоти полизӣ (каду, тарбуз ва харбуза) ва дигар партовҳои агросаноатии омӯхтанашуда мебошанд, омӯзиши асосҳои илмии технологияи истеҳсоли пектин ва самтҳои нави истифодаи он ба ивази маҳсулоти воридотӣ хеле мубрам мегардад ва ба ихтисоси 6D060600 - Химия (6D060606 - Пайвастаҳои фаромолекулӣ) мувофиқат мекунад.

Холмуродзода А.Х. пас аз хатми магистратураи факултети химияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (ДМТ), дар солҳои 2002 то 2004 ҳамчун мудири лабораторияи кафедраи химияи физикӣ ва таҳлили факултети технологияи химиявӣ ва металлургияи Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М.С. Осимӣ кор кардааст. Аз соли 2004 то 2020 фаъолияти омӯзгориро ҳамчун муаллими химия дар Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №24-и ноҳияи Фирдавсии шаҳри Душанбе пеш бурдааст. Аз соли 2020 фаъолияти омӯзгориро дар Муассисаи давлатии таълимии литсейи №3 барои хонандагони лаёқатманди шаҳри Душанбе идома медиҳад. Ҳамзамон аз соли 2022 инҷониб унвонҷӯи лабораторияи химияи пайвастаҳои

фаромолекулӣ ва фаъоли биологии Институти химияи ба номи В.И. Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон мебошад.

Диссертатсия дар мавзуи «Массаи молекулавӣ ва рафтори гидродинамикии пектин аз манбаъҳои гуногун» иҷро шудааст.

Кори диссертатсионӣ дар шакли дастнавис бо ҳаҷми 158 саҳифа навишта шуда, аз муқаддима, чор боб (ки шарҳи адабиёт, тавсифи методика ва ҷараёни таҷрибаҳо, таҳлил ва тафсири маълумоти гирифташударо дар бар мегирад), инчунин хулосаҳо ва тавсияҳо (бо ҳаҷми умумии 127 саҳифа) иборат аст. Дар матн 22 расм ва 19 ҷадвал мавҷуд аст. Рӯйхати библиографӣ 167 сарчашмаро дар бар мегирад.

Дар муқаддима мубрамияти мавзӯ асоснок карда шуда, мақсад ва вазифаҳои кор, наwgонии илмӣ, арзиши илмию амалӣ ва муқаррарот барои ҷимоя ва ғайра таҳия шудаанд.

Дар боби аввал таҳлили маълумоти адабиёт оид ба полисахаридҳои пектинӣ, сохтори онҳо, массаи молекулавӣ ва хосиятҳои гидродинамикӣ оварда шудааст. Равишҳои муосир оид ба таҳлили тақсимооти массаҳои молекулавӣ ва хусусиятҳои конформатсионии пектинҳои гуногун баррасӣ шудаанд. Дар асоси таҳлили шарҳи адабиёт мақсад ва вазифаҳои асосии диссертатсия муайян карда шудаанд.

Дар боби дуум тавсифи моддаҳои аввалия, методҳои миқдории таҳлили пектин, методҳои муайян кардани массаҳои молекулавӣ ва тадқиқи хосиятҳои гидродинамикии пектинҳо оварда шудаанд.

Дар боби сеюм натиҷаҳои тадқиқи таъсири тарзҳои ҷудокунӣ ва тозакунии гидролизати пектинӣ ба параметрҳои молекулавии пектини себ пешниҳод шудаанд.

Дар боби чорум натиҷаҳои таҳлили хосиятҳои гидродинамикӣ ва таҳлили конформатсионии пектинҳо ва инчунин натиҷаҳои тадқиқи таъсири массаи молекулавӣ ва сохтори пектинҳо ба хосиятҳои желеҳосилкунӣ ва эмулсиякунии онҳо оварда шудааст.

Натиҷаҳои асосии кори илмӣ дар хулосаҳо ва тавсияҳо инъикос ёфтаанд. Муқаррароти илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия аз ҷиҳати илмӣ асоснок буда, бо маълумоти бозьтимоди назариявӣ методӣ ва аналитикӣ тақвият дода шудаанд. Бозьтимодии хулосаҳои бадастомада ҳам бо мувофиқати маълумоти бо истифода аз методикаҳои гуногун гирифташуда ва ҳам бо мувофиқати асосии онҳо ба принципҳои қонуниятҳои физикию химиявии химияи полимерҳо ва маълумоти адабиёт тасдиқ мегардад.

Муқаррароти асосии диссертатсия дар 11 кори ҷопӣ бо ҳаҷми умумии 7.9 ҷ.ч. (ҳаҷми муаллифӣ 5.8 ҷ.ч.), аз ҷумла 2 мақола дар маҷаллаҳои пойгоҳи байналмилалӣ «Web of Science» ва 2 мақола дар маҷаллаҳо аз рӯйхати КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федератсияи

Русия ва 7 фишурдаи маърузаҳо дар конфронсҳои байналмилалӣ инъикос ёфтаанд.

Хулоса, диссертатсияи Холмуродзода Азизбек Холмурод (Зумратов Азизбек Холмуродович) дар мавзуи «Массаи молекулавӣ ва рафтори гидродинамикии пектин аз манбаҳои гуногун» ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №237) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия (қарори Раёсати КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493) мувофиқат мекунад ва барои ҳимоя ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои химия аз рӯи ихтисоси 1.4 - Химия (1.4.7 - Химияи пайвастаҳои фаромолекулӣ) тавсия дода мешавад.

Роҳбари илмӣ:

доктори илмҳои химия, профессор,
мудирӣ озмоишгоҳи
«Пайвастаҳои фаромолекулӣ ва фаъоли биологӣ»,
Институти кимиё ба номи В.И.Никитини АМИТ

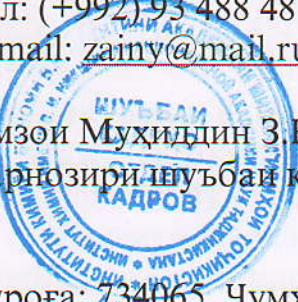

Мухиддин
Зайниддин Қамар

«05» феввали соли 2026

Суроға: 734063, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи С.Айнӣ, 299/2,
Тел: (+992) 93 488 48 43;
E-mail: zainy@mail.ru

Имзои Мухиддин З.Қ.-ро тасдиқ мекунам:
Сарнозири шӯбаи кадрҳо:

Раҳимова Ф.А.

Суроға: 734065, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Шохмансур,
кӯчаи Ховарон, мкр. 192/193, хонаи 100.
Тел: (+992) 93 488 48 43;
E-mail: zainy@mail.ru

«05» феввали соли 2026